

απόψεις

Η αυτόματη ανταλλαγή διεθνών τραπεζικών πληροφοριών

Στο τεύχος αυτό δημοσιεύεται ο Ν.4428/2016, με τον οποίο κυρώθηκε και ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη, η διεθνής συμφωνία για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών τραπεζικών λογαριασμών και επενδύσεων σε κινητές αξίες και καθώς και το κοινό πρότυπο αναφοράς των σχετικών κανόνων για την τήρηση, την υποβολή στοιχείων και τη δημοσιότητα των τοποθετήσεων αυτών σε τραπεζικούς λογαριασμούς και επενδυτικά προϊόντα κινητών αξιών.

Σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής των G20 και του ΟΟΣΑ είναι η αύξηση του βαθμού της διεθνούς φορολογικής συμμόρφωσης, υπό το δεδομένο της ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων και της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, ιδίως των άνευ συνόρων τοποθετήσεων και επενδύσεων του ιδιωτικού πλούτου.

Επί δεκαετίες, ο βασικός κανόνας κατανομής φορολογητέας ύλης στις εσωτερικές έννομες τάξεις όριζε για τους φορολογικούς κατοίκους κάθε κράτους, ως φορολογητέο σε αυτό το κράτος, το εγχώριο και το παγκοσμίως πηγάζον εισόδημα τους. Περαιτέρω, με σημείο αναφοράς το μέχρι σήμερα και από τη δεκαετία του 1960 ισχύον και συνεχώς βελτιούμενο Πρότυπο-Μοντέλο Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την αποφυγή διπλής φορολογίας εισοδήματος (ΣΑΔΦ), τα κράτη καθόριζαν και εξακολουθούν να καθορίζουν τις μεταξύ τους φορολογικές σχέσεις, ιδίως τα μεταξύ τους κυριαρχικά όρια για την επιβολή φόρου. Ειδικότερα, σε περίπτωση που ένα φορολογικό υποκείμενο τυχόν διατηρεί δεσμούς με τις δύο έννομες τάξεις, τότε και με την υφισταμένη ΣΑΔΦ καθορίζεται τόσο η φορολογική κατοικία όσο και η κατανομή των πηγών εισοδήματος, μεταξύ των δύο εμπλεκόμενων κρατών.

Το σύστημα των ΣΑΔΦ λειτούργησε αποτελεσματικά για περισσότερες από έξι δεκαετίες. Και τούτο διότι, οι διεθνείς συναλλαγές αναπτύσσονται υπό σωρεία περιορισμών, ενώ η κίνηση των κεφαλαίων τελούσε υπό το πλαίσιο των συναλλαγματικών και άλλων απαγορεύσεων και περιορισμών στην κίνησή τους.

Η άρση των συναλλαγματικών και λοιπών περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, η οποία ως συνέπεια είχε την άνευ όρων παγκοσμιοποιημένη επενδυτική τοποθέτηση

κεφαλαίων ακόμη και ιδιωτών (*private wealth*) δημιούργησε τη μάστιγα των υπεράκτιων νομικών οντοτήτων, των φορολογικών παραδείσων και την σχεδόν ανεξέλεγκτη χωρίς αποτελεσματικούς κανονισμούς ελέγχων τραπεζική λειτουργία, με περαιτέρω κατάληξη τη σχεδόν χωρίς προηγούμενο διεθνή τραπεζική κρίση των προηγούμενων ετών.

Ο γνωστός μας "κόσμος", ο γνωστός μας "τρόπος", τα γνωστά μας "σύνορα", όλα μοιάζουν να μεταβάλλονται τα τελευταία χρόνια. Έτσι, το βάρος από την αποφυγή της διπλής φορολογίας και τον περιορισμό της παράνομης φοροδιαφυγής, πλέον μετατοπίζεται στην ανίχνευση και τον περιορισμό των τεχνητών -ακόμη και νόμιμων- μεθοδεύσεων φοροαποφυγής. Το ζητούμενο σήμερα είναι ο εντοπισμός υφιστάμενων κεφαλαίων, όπως αυτά είναι τοποθετημένα σε τραπεζικούς λογαριασμούς και λοιπές επενδύσεις κινητών αξιών, ανεξαρτήτως οχημάτων που έχουν χρησιμοποιηθεί, ώστε αφενός να διασφαλίζεται ότι το σχηματισθέν κεφάλαιο έχει νόμιμα φορολογηθεί, αφετέρου να διασφαλίζεται ότι ο καρπός του κεφαλαίου αυτού δεν θα παραμείνει αφορολόγητος.

Η προσπάθεια αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών για να αποδώσει ικανοποιητικούς καρπούς, με τρόπο ώστε η φοροαποφυγή να μην είναι πλέον συμφέρουσα για όσους την επιχειρούν, εκτός από την πολιτική βούληση της κύρωσης της σχετικής Πολυμερούς Συμφωνίας, επιπρόσθετα προϋποθέτει την ύπαρξη των εξελιγμένων τεχνολογικών μέσων για την επεξεργασία των πληροφοριών αυτών. Προϋποθέτει, ακόμη, την εκσυγχρονισμένη τεχνογνωσία του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού, ώστε αυτός να βρεθεί σε θέση να κατανοήσει και αποκρυπτογραφήσει την πολυπλοκότητα των σημερινών τραπεζικών και επενδυτικών συναλλαγών.

Περαιτέρω, όμως, σε ένα κράτος δικαίου, η υιοθέτηση του συστήματος της αυτόματης ανταλλαγής των τραπεζικών πληροφοριών προϋποθέτει την ανάπτυξη μηχανισμών ικανών να διασφαλίσουν τον απόρρητο χαρακτήρα των πληροφοριών αυτών. Οι πληροφορίες που θα ανταλλάσσονται αυτόματα θα αφορούν ζητήματα προσωπικής περιουσίας του κάθε φυσικού προσώπου. Θα αποτυπώνουν την περιουσιακή του κατάσταση, τις οικογενειακές του σχέσεις κ.ο.κ. Η λήψη και διαφύλαξη τους συνιστά, λοιπόν ουσιώδη προϋπόθεση για τη λειτουργία της Δημοκρατίας μας, η οποία θεσμικά εγγυάται την ελεύθερη ανάπτυξη της οικονομικής ζωής των πολιτών της και περαιτέρω την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και αυτής ακόμη της ανθρώπινης ζωής. Ζωής, η οποία ήδη σήμερα και με την αύξηση της εγκληματικότητας, παραβιάζεται, απειλείται, τραυματίζεται, υφίσταται βαρείες σωματικές βλάβες. Έτσι, θα πρέπει τουλάχιστον να διασφαλισθεί ο απόρρητος χαρακτήρας των πληροφοριών αυτών και η χρήση τους αποκλειστικά από την εκτελεστική εξουσία και με ιδιαίτερα προστατευμένο τρόπο.

Ας καλοδεχτούμε, λοιπόν, την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών, υπό την προϋπόθεση της ανάπτυξης των αναγκαίων και αποτελεσματικών μηχανισμών προστασίας των φυσικών προσώπων και της περιουσιακής τους κατάστασης, στα οποία οι πληροφορίες αυτές αναφέρονται.

Ασπασία Μάλλiou